

Čtrnáctideník o Evropské unii z české perspektivy

V tomto vydání najdete

Summit EU-USA: Svěží prezident a stará „dobrá“ Evropa

Rychlejší zavedení eura není pravděpodobné

České předsednictví - podpora podnikání ve stínu hospodářské krize

Evropské volby 2009 - Pozice dvou nejsilnějších stran dva měsíce před volbami

Minianalýzy

Summit EU-USA: Svěží prezident a stará „dobrá“ Evropa

Daniel Šitera

Tradiční evropská percepce všeho amerického rozděluje její veřejné mínění již minimálně od dvacátých let 20. století na dvě poloviny koláče amerikanismu a antiamerikanismu. Vnímání amerického prezidenta dalekosáhle promlouvá do výsledné chuti transatlantických vztahů. Barack Obama si svou kampaní získal nejen Spojené státy, ale i Evropu. První dubnové dny, během nichž poprvé ve své funkci navštívil kontinent, měly ukázat, zda naděje Evropanů v „lepší“ Ameriku nezklame a bude po českém vzoru sladit evropsko-americké vztahy.

Setkání USA a EU 5. dubna v Praze bylo vyvrcholením Obamovy několikadenní cesty po summitech G-20 v Londýně a NATO na německo-francouzské hranici. Výsledky Obamova pražského setkání s nejvyššími evropskými státníky proto musíme hodnotit v kontextu celého jejího itineráře. Předmětem debaty se staly čtyři základní body: klima, Afghánistán, Guantánamo a vztahy EU k Turecku. Evropští státníci především přivítali Obamovy ambice ve sféře ochrany klimatu. Oblast bezpečnosti však zopakovala scénář z minulých let. Zatímco Obama jménem USA vyzýval k aktivnější roli EU v Afghánistánu a k pomoci s vězni z Guantánama, odezvy v podobě natažené pomocné ruky se nedočkal. Místo toho si vysloužil nepřímou kritiku některých evropských státníků, když přes známé francouzské a německé „ne“ podpořil rychlejší integraci Turecka do EU. Ve společném prohlášení EU a USA alespoň společně odsoudily odpálení severokorejské rakety.

Češi svou dlouhodobou pozici nezměnili. Posily do Afghánistánu přes parlamentní opozici nedoputují a pomoc s vězni z Guantánama Američané čekat také nemohou, jelikož si je dle

dřívějších slov ministra zahraničí Karla Schwarzenberga „pochytali oni, tak ať se o ně taky postarají.“ Barack Obama prokázal, že na rozdíl od Čechů sladit dokáže. Environmentálně naladěná Evropa však na „nezelené“ bezpečnostní výzvy odpovídá opět zahořklou pasivitou. Tak zatímco Obama mění a vyzývá, Evropa jen očekává změnu, ale na výzvy nereaguje.

Rychlejší zavedení eura není pravděpodobné

Václav Bacovský

Deník Financial Times 5. dubna přinesl zprávu o důvěrném materiálu pocházejícím z Mezinárodního měnového fondu, který doporučoval rozvolnění maastrichtských kritérií. To by umožnilo rychlejší vstup Maďarska, Polska a dalších krizí postižených států do eurozóny, což by zmírnilo problém s vysokým zadlužením v cizích měnách. Evropská centrální banka oslabení vstupních kritérií nechce připustit, protože by mohlo narušit věrohodnost eura. Navíc je zřejmé, že státy eurozóny mezi sebe nehodlají přijímat „černé pasažéry“ s extrémně vysokým zadlužením. Maďarsko se tak musí vzdát vidiny rychlého přijetí eura.

Případné zmírnění přístupových kritérií by mohlo sehrát roli v ČR, v případě že by po předčasných volbách vedla vládu ČSSD, která usiluje o co nejrychlejší přijetí eura. Strana by však pravděpodobně čelila odporu České národní banky. Datum vstupu ČR do eurozóny má být podle Mirka Topolánka ohlášeno v listopadu 2009. Navzdory nedávným indiciím o větší politické podpoře se tak letos přijetí eura pravděpodobně nedočkáme. Vzhledem k datu předčasných voleb bude v té době nejspíše vznikat nový kabinet. ČR taktéž nesplní všechna Maastrichtská kritéria: nevystoupí do kurzového mechanismu ERM II a zřejmě také překročí schodek rozpočtu 3% hranici. Neoznamovat datum přijetí eura doporučila ČNB i vzhledem k nejistému vývoji během ekonomické a finanční krize.

Národní koordinační skupina pro zavedení eura má pro letošní rok vytyčeny následující priority: přípravu právního prostředí, vypracování metodiky pro zavedení eura ve státní správě, práce na koncepci komunikační kampaně a průběžné vyhodnocování zkušeností ze Slovenska. Zpráva o sladění české ekonomiky s eurozónou také konstatuje, že se ČR kvůli promarněným letům 2004-2006 teprve v roce 2008 vrátila v míře připravenosti na přijetí eura do stavu z roku 2003.

České předsednictví - podpora podnikání ve stínu hospodářské krize

(Ukázka z článku publikovaného na PREDESDNICVI.CZ)

Miroslav Benáček

„Evropa bez bariér“ je mottem českého předsednictví v Radě EU. V období hospodářské krize je hladké fungování vnitřního trhu jedním z receptů na úspěch. Možnosti zlepšení situace evropských podnikatelů ovšem leží také mimo vlastní hranice Unie. Jaké jsou postoje ČR jako předsednické země k současnému stavu krizí zasažené podnikatelské sféry a jak lze tento stav zlepšit?

Hovoříme-li o problémech evropských podnikatelů v kontextu postojů České republiky, klade předsednická země především důraz na podporu malého a středního podnikání (MSP). V období současné krize se tato podnikatelská skupina stejně jako mnoho jiných aktérů potýká s celou

řadou často i existenčních problémů. Likvidita MSP patří k nejpálčivějším potížím, které si žádají rychlé řešení. Nedostatek finančních zdrojů a komplikovaný přístup k nim mohou být pro mnohé otázkou přežití. Jde především o zdroje z Evropské investiční banky (EIB), z programů EU a ze strukturálních fondů. V těchto případech je rozhodující snižování administrativní zátěže pro podnikatele a řešení problému poskytování úvěrů ze strany bank, jejichž důvěra v podniky za poslední dobu značně klesla a bez jejichž podpory ke zlepšení situace MSP jen stěží dojde. Z krátkodobého hlediska je dostatek finančních zdrojů pro podniky zcela zásadní s ohledem na nezbytnost základního provozního kapitálu. V dlouhodobém horizontu budou důležité investice do inovací a lidských zdrojů, ale také do vědy a výzkumu. Bez stabilních investic do této oblasti se Evropa, i přes dosavadní celosvětově vysokou úroveň svých výrobků, neobejde. [Pokračování článku](#)

Komentované zprávy

Severní Korea odpálila raketu

Podle severokorejských médií byl 5. dubna do vesmíru vynesen satelit vysílající data a hrající revoluční písně. Nicméně rozvědky USA, Japonska a Jižní Koreje se domnívají, že šlo pouze o zástěrku pro test rakety dlouhého doletu Tepodong-2, která by teoreticky mohla zasáhnout území USA. Prezident Obama na to okamžitě zareagoval ve svém pražském projevu: „Teď je čas pro silnou mezinárodní odpověď a Severní Korea si musí uvědomit, že cesta k bezpečnosti a respektu nikdy nepovede skrze výhrůžky a nelegální zbraně.“ Podle některých médií Obamův projev, od kterého si mnozí slibovali zviditelnění České republiky ve světě, zůstal ve stínu korejského aktu. České předsednictví jménem EU vydalo k vypuštění „pokusného komunikačního satelitu“ prohlášení, ve kterém severokorejský akt rezolutně odsoudilo jako čin zvyšující napětí na mezinárodní scéně. K incidentu se EU spolu s USA vyjádřily i v jejich Společném prohlášení.

Slováci si zvolili staronového prezidenta

Ve druhém kole prezidentských voleb se spolu utkali Iveta Radičová a Ivan Gašparovič, který vyhrál s 55,5 % hlasů. Deník E15 o vítězi publikoval rozsáhlý profil, podle něhož jde o člověka s pochybnou minulostí, měnícího názory podle toho, který je pro něj momentálně výhodnější. Radičová měla mnoho příznivců, kteří věřili, že přinese Slovensku potřebnou změnu a svěží vítr na politickou scénu. Ve volbách jí voliči dali okolo jednoho milionu hlasů, a proto Slovensko čeká (podobně jako se v ČR čekalo od neúspěšného prezidentského kandidáta Jana Švejnara), jak dále naloží se svou popularitou a jak zamíchá politickými kartami.

Nový makedonský prezident chce nasměrovat zemi do EU

Georgi Ivanov, zvolený 5. dubna ve druhém kole prezidentských voleb, si za hlavní cíl vytkl vyřešení dlouholetého sporu o oficiální název Makedonie, který země vede se sousedním Řeckem. Atény kvůli tomuto problému brání zemi ve vstupu do NATO a EU. Makedonský prezident má spíše symbolické pravomoci, může ale ovlivňovat zahraniční politiku. České předsednictví, mezi jehož prioritami je i přiblížení Balkánu Evropské unii, již v březnu tohoto roku podpořilo vstup Makedonie do Unie.

Rozhovory na webu PREDSEDNICTVI.CZ

„Ukázalo se, že nynější sedmadvacetičlenná komise funguje velmi dobře, ač si mnoho lidí myslelo, že tak fungovat nebude. Stačí se podívat, jaké iniciativy tato komise zformulovala a jaké věci prosadila. Představme si ale, že by se Unie rozšířila o země západního Balkánu, Turecko a podobně. Pak má opravdu smysl otázka, jestli pětatřicetičlenná nebo čtyřicetičlenná komise může fungovat efektivně. Pokud vycházíme z nynějšího stavu, je zřejmé, že pro evropskou identifikaci jednotlivých členských zemí je docela dobré mít komisaře. Jestliže se ale rozšiřování nezastaví, bude logické mít menší počet komisařů než zemí.“

Vladimír Špidla, eurokomisař, 30. března 2009. [Celý rozhovor](#)

„Nyní už se trochu změnily i ty politické proklamace, protože se již neříká „Evropa regionů“, ale „Evropa s regiony“. Možná to zní dost obdobně, ale rozdíl tam skutečně je, stejně jako posun v myšlení. Evropa už totiž pochopila, že se bez regionů neobejde; to je první věc a možná úspěch regionů, které o to dlouhodobě usilovaly. Na druhé straně, samy regiony chápou, že jejich pravomoci a možnosti řešit některé problémy musí nutně mít své limity. Nemají proto snahu si uzurpovat monopol moci, ale naopak usilují o spolupráci. V některých oblastech, myslím, není špatné posílení pravomocí evropských regionů - např. v regionální politice.“

Jiří Kolman, ředitel zastoupení Jihomoravského kraje při EU, 1. dubna 2009. [Celý rozhovor](#)

Je dnešní integrovaná Evropa na boj proti krizi vybavena lépe než tehdejší Evropa meziválečných let? „Faktem je, že dnešní Evropa je do jisté míry integrovaná. I když nemá zcela jednotnou hospodářskou politiku, má ji v té či oné podobě harmonizovanou, někdy lépe, někdy hůře. Avšak na základě historické zkušenosti existuje ochota čelních politiků hledat společný konsenzus, a proto je na tom dnešní Evropa a potažmo EU v boji s krizí určitě lépe.“

Vladimír Jeníček, profesor z VŠE v Praze, 14. dubna 2009. [Celý rozhovor](#)

Tipy na publikace

Centre for European Policy Studies (CEPS)

V dubnu přichází CEPS se zvláštní zprávou „[Implementation of Directive 2004/38 in the context of EU enlargement](#)“ zaměřenou na [směrnici 2004/38 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států](#) v souvislosti s rozšiřováním Unie. Práva občana EU jsou dle autorů vnímána v členských zemích odlišně. Tato diference se pak může dostat do střetu i se základními právy člověka.

Zentrum für Europäische Integrationsforschung

Discussion paper „[The Direct Election of the Commission President: A Presidential Approach to Democratising the European Union](#)“ se věnuje málo diskutovanému tématu – přímé volbě předsedy Komise. Podle autorů je to mj. dáno evropskou parlamentní tradicí. Pomohla by však přímá volba většímu zapojení občanů EU a demokratickému deficitu Unie?

Transatlantic Policy Forum

Background paper „EU and the US in the European Neighbourhood – Converging Goals, Competing Interests, Room for Cooperation“ shrnuje současné problémy a předkládá několik budoucích scénářů spolupráce EU-USA v evropském sousedství (západní Balkán, region Černého moře, Ukrajina, Turecko). Podle této práce je stávající spolupráce minimální, ale současné vztahy s novou administrativou skýtají potenciál pro její zintenzivnění.

Pozvánky

Mezinárodní konference: „Byrokracie v Evropské unii“

Kdy: 22. dubna, od 11:00 hod.

Kde: Jednací sál Senátu, Valdštejnské náměstí 4, Praha 1

Pořadatel: CEVRO Institut

Hosté: Edmund Stoiber - šéf Antibykratické komise, José Manuel Barroso - předseda Evropské komise, Mirek Topolánek - premiér ČR

[Více](#)

Kulatý stůl: „Vízová politika zemí Visegrádu: před a po Schengenu“

Kdy: 22. dubna, od 14:30 hod.

Kde: Americké centrum, Tržiště 13, Praha 1

Pořadatel: Asociace pro mezinárodní otázky

[Více](#)

Diskuse „Modernisation Unchallenged: The Czech Discourse on European Unity“

Kdy: 23. dubna, od 15:30 hod.

Kde: Ústav mezinárodních vztahů, Nerudova 3, Praha 1

Pořadatel: Ústav mezinárodních vztahů

Hosté: Michal Kořan - ředitel výzkumného centra ÚMV, Věra Řiháčková - EUROPEUM

[Více](#)

Očekávané události

Ministerská konference G8 o potravinové bezpečnosti

Poprvé v historii se v rámci G8 uskuteční Ministerská konference o potravinové bezpečnosti, která se bude konat v italském Trevisu ve dnech 18. - 20. dubna. Hlavním cílem konference bude prodiskutovat nedostatek potravin ve světě i rostoucí ceny potravinářských surovin a produktů. Schůzky se zúčastní také český ministr zemědělství, Petr Gandalovič, který bude spolu s komisařkou Marianne Fischer-Boelovou reprezentovat Evropskou unii.

Evropský parlament - Plenární zasedání

Ve dnech 21. – 24. dubna se do Štrasburku sjede jedno z posledních zasedání EP ve stávajícím složení. Spektrum témat je velice široké, poslanci se budou zabývat jadernou bezpečností, imigrační politikou, péčí o pacienty i třeba regulací roamingových SMS zpráv.

Rada ministrů pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy

V Bruselu se 27. – 28. dubna uskuteční setkání ministrů zahraničních věcí. Ti mají na programu problematiku stávající situace v Barmě a Evropskou politiku sousedství (ENP). Ta bude diskutována zejména v kontextu zpráv o vývoji některých zemí ENP, které představí Evropská komise již 23. dubna.

Evropské volby 2009

Pozice dvou nejsilnějších stran dva měsíce před volbami

Michal Vít

Necelé dva měsíce před volbami do Evropského parlamentu (EP) se rozložení sil mezi dvěma největšími stranami začíná vyrovnávat. Agentura CVVM zveřejnila průzkum, kde ODS předstihla v preferencích o přibližně dvě procenta ČSSD. I výsledky ostatních agentur ukazují, že rozdíl mezi těmito stranami se velmi rychle stírá, ačkoliv před čtyřmi měsíci byl náskok ČSSD téměř 15%.

Za zvyšujícími se preferencemi ODS stojí zejména slušně zvládnutá první polovina předsednictví v Radě EU. Roli hrají i další faktory jako negativní kampaň proti sociální demokracii a sympatie u některých skupin voličů ČSSD ztratila i iniciací pádu vlády během předsednictví.

Na adresu voleb do EP v České republice se vyjádřili jedni z největších evropských odborníků na Evropský parlament Simon Hix z London School of Economics a Michael Marsh z dublinské Trinity College, kteří ve své studii předpovídají vítězství ČSSD (9 mandátů) a těsně druhé místo ODS (8 mandátů). Výsledek voleb lze v současné době jen velmi těžko odhadnout, neboť zatím není zřejmé, jak se budou představitelé ODS a ČSSD angažovat v nové vládě odborníků a jak na tuto angažovanost budou reagovat voliči.

Pozornost médií na sebe upřel i menší subjekt kandidující do EP. Za stranu Libertas.cz, kterou v ČR zaregistroval Vladimír Železný, se chystají kandidovat Vlastimil Tlustý a Jan Schwippel. Nakolik bude mediálně známá trojice lákavá pro voliče, zůstává neznámou. Dle výše zmíněné studie Hixe a Marsche nastane po celé EU ve volbách oslabení euroskeptických uskupení.

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátor projektu: Karel Ulík Tajemnice: Lenka Ryjáčková Mini-analýzy: Václav Bacovský, Miroslav Benáček, Daniel Šitera Komentované události: Karel Ulík Rozhovory: Lenka Ryjáčková Tipy na publikace: Katarína Lokšová Pozvánky: Jana Drlíková Očekávané události: Miroslava Gajdošová Evropské volby 2009: Michal Vít Korektury: Lenka Ryjáčková (koordinátor), Michal Vít Odborná editace: Karel Ulík Grafický návrh: Side2 Šablona: Petr Netuka Sazba: Josef Vomáčka Kontakt na redakci: newsletter.ep@amo.cz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz